
INTERVJU MED BJØRN STRØMNÆS av: Knut Eldjarn

TUCSON SHOW 1977 - ARIZONA, USA

Hvert år i februar samles tusener av mineralinteresserte i USA til en stor-
mønstring i Tucson, Arizona. Tucson er en by med ca. 1/2 mill. inn-
byggere midt i et mineralrikt geologisk område. En rekke berømte fore-
komster som: Bisbee (kopper-mineraler), Tiger mine (sjeldne sekundær-
mineraler av bly og kopper), Glove mine (Wulfenitt), Tombstone (sølv-
mineraler), 79 mine (rik sekundær-sone), Rowley mine (Wulfenitt),
Christmas mine (Dioplas, Kinoitt mm), Ray mine (Kopper, Cupritt),
Globe mine (Chrysokolla), ligger alle innenfor en radius av 15 mil fra

Tucson. Byen har derfor en rik og lang tradisjon når det gjelder mineralsamling og mineralhandel. "Tucson Gem and Mineral Society" har mer enn 5000 medlemmer, og hvert år arrangerer denne foreningen verdens kanskje mest berømte "mineral show".

I USA har "Gem and Mineral shows" en viktig plass i amatørgeologenes virksomhet. Ved slike arrangementer møtes mineralinteresserte fra mange kanter av USA til utstillinger, byttevirksomhet, foredrag og ekskursionser samt salg og kjøp av stuffer. Den kommersielle del av virksomheten er meget mer uttalt enn hos oss og mange hundre mennesker som har mineralhandel som heltidsbeskjeftigelse vil også delta. Mange av disse mineralhandlerne reiser verden rundt for å kjøpe inn stuffer og slipemateriell, som de så kan tilby samlere og museumscuratorer blant annet ved slike arrangementer. Det arrangeres mange slike "shows" i USA hvert år, men Tucson-showet er spesielt, fordi mineralene dominerer, mens smykkesteiner og sliping er mindre framtrødende. I Tucson vil man på ett brett kunne finne det beste som kan skaffes for tiden av et stort antall sjeldne og mer vanlige mineraler fra alle verdens kanter.

Blant de som besøkte Tucson-showet i år, var Bjørn Strømnes fra Norge. Han har spesialisert seg på engros import til Norge av utenlandske mineralstuffer, slipemateriell og sløpne smykkesteiner. Vi har spurt om hans inntrykk fra Tucson.

- HVA BESTO SELVE HOVEDARRANGEMENTET I ?

I "Tucson Community center", som er et stort "samfunnshus eller kulturhus", arrangerer "Tucson Gem and Mineral Society" selve hovedutstillingen. Denne består av utstilte mineralstuffer fra en rekke samlere og museer. Dessuten har mange mineralhandlere spesialutstillinger i tillegg til sin salgsutstilling. Medlemmene i foreningen presenterer sine beste stuffer i en konkurranseutstilling. Avhengig av tidligere meritter stiller samlerne i forskjellige "klasser" og utpekte dommere vurderer samlingen etter et komplisert poengsystem, hvor både kvalitet, sjeldenhet, medfølgende opplysninger og måten stoffen er utstilt, har betydning. Det konkurreres i forskjellige grupper etter størrelsen på stoffene. TN (Thumbnails) er stuffer som er mindre enn $2\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ cm, Miniatures er stuffer fra 2,5 - 5 cm, mens Cabinet specimens er fra 5 - 15/20 cm. Det konkurreres i forskjellige klasser etter alder. Det er ingen egen klasse for selvsamlede stuffer. Mineralogisk kunnskap og generell teft er viktig, men pengepungen er selvsagt med å bestemme hvem som vinner de gjevreste trofeer.

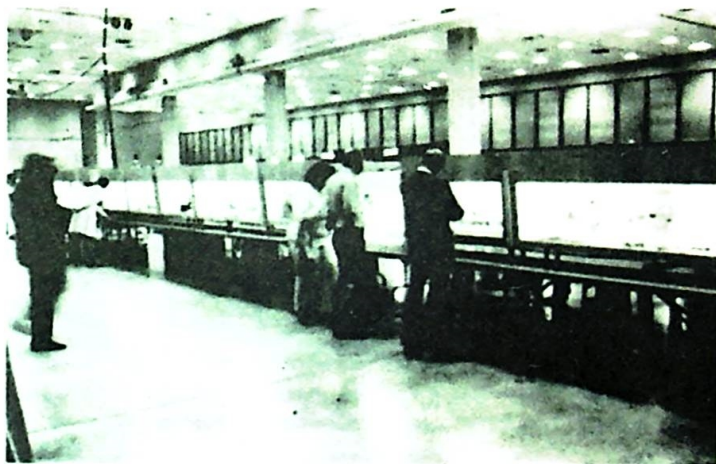
Ved Tucson-showene deltar privatsamlere og museer også fra Europa og Australia. I løpet av de 3 dagene utstillingen var åpen for publikum, tipper jeg at den ble besøkt av ca. 30.000 mennesker, og det ble sikkert omsatt mineraler for flere hundre tusen dollar.

- HVA MED DE ANDRE AKTIVITETENE UTENOM SELVE HOVEDUTSTILLINGEN ?

Når det gjelder salg og kjøp av mineraler, skjer det langt mer utenom selve hovedarrangementet. Blant annet på egne engros-show, hvor kun mineralhandlere har adgang. Mange hundre mineralhandlere deltok på disse arrangementer og det ble trolig omsatt mineraler for flere millioner dollar. Mange store og små mineralhandlere opprettet provisoriske salgslokaler i hotell- og motellrom ved 5-6 større Tucson-hoteller. Her kunne man se på mineraler fra tidlig om morgenen til langt ut i de små timer. Disse aktiviteter utenom selve Tucson-showet begynner ca. 10 dager før hovedarrangementet og slutter samtidig med dette. Miljøet i Tucson ved disse tider er internasjonalt, fordi mineralselgere og oppkjøpere fra store deler av verden møtes her. Blant de jeg traff, var for eksempel en mann av norsk avstamning fra Australia: Dag B. Johnson, hvis far har opalgruver i Andamooka. Sønnen driver handelsvirksomhet i steinbransjen og var kommet over med eget privatfly.

- MEN NÅ VIL MANGE HER HJEMME SPØRRE HVOR DET BLIR AV DEN ENKELTE HOBBY- GEOLOG OG AMATØRSAMLER I DETTE KJEMPEMESSIGE STEINMARKEDET. ER DET NOE AV AMATØR- GLEDEN TILBAKE ?

Fordi min hensikt med besøket i Tucson var å gjøre innkjøp av store partier mineraler som kan selges videre gjennom detaljister i Norden, kom jeg selvsagt mest i kontakt med den kommersielle siden av Tucson-showet. I USA synes mineralhandel og hobbygeologi å trives sammen

Tucson Show, 1977. Arizona, USA.

side om side. En rekke av de konflikter og motsetningsforhold som vi har sett her hjemme, synes ikke å være særlig framtreddende der. Amatørgelogene samlere selv stuffer og bytter stuffer på samme måte som her, men det store antallet av vakre mineralstuffer og sjeldne mineraler som finnes i privatsamlinger og i museer i USA ville ikke vært tilgjengelig uten mineralhandlere. Det meste av mineralene kommer fra gruver som ennå er i drift og hvor det koster å ta vare på de bevaringsverdige mineralstuffer, som ser dagens lys. Hvis ingen ville betale gruvearbeidere, gruveselskaper eller grunneiere for dette materiale, ville alternativet ofte være at det forsvant for alltid i en steinknuser. Dette vet amerikanske samlere og museer, som for det meste er positivt innstilt til mineralhandlernes virksomhet.

Ved et arrangement som Tucson-showet er det også tilbud til amatørerne med foredrag, ekskursjoner, byttearrangementer m.m. For de fleste samlere ligger den største gleden i en slik mønstring å kunne ta det store antall mineralstuffer i øyesyn og slå av en prat med mineralhandlere og utstillere. Mange har reist fra show til show i årevis og er godt kjent. Det blir også en sport å jakte på de fordelaktige kjøp. Prisene på sammenlignbare stuffer varierte betydelig fra handler til handler, slik at det var fullt mulig å gjøre et "kupp". Generelt sett ligger dog prisene på showet et hakk over vanlig markedspris i USA.

- HVILKE INNTRYKK HAR DU AV DET AMERIKANSKE MINERAL - MARKED ETTER BESØKET I TUCSON ?

For det første vil jeg si at det i stor grad eksisterer et internasjonalt mineralmarked, noe som er spesielt tydelig ved Tucson-showet. Det var som nevnt kjøpere, selgere, samlere og museumscuratorer fra store deler av verden til stede. Generelt kan man si at markedet er dominert av "showy specimens", dvs. pene mineralstuffer med gode krystaller og helst av mineraler med en pen farge. Kvalitet betyr mer og mer, slik at selv små skader på en mineralstuf f får stor betydning for pris og salgbarhet. Interessen synes å gå mer og mer i retning av små stuffer (Miniatures eller Thumbnails) blant annet av prismessige grunner. Store stuffer med uskadede krystaller av en rekke populære mineraler er etter hvert blitt utrolig kostbare og de fleste amerikanske samlere synes å foretrekke en liten uskadd stuf f framfor en stor stuf f med synlige skader.

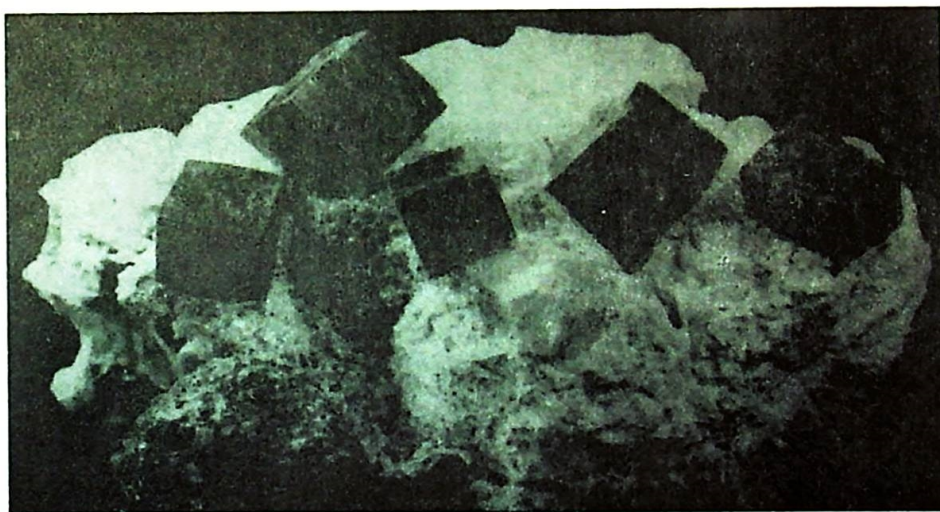
- HVA VIL DU SI OM DET GENERELLE PRISNIVÅ PÅ MINERAL - MARKEDET FOR TIDEN ?

Større, godt krystalliserte stuffer av en rekke pene mineraler er som nevnt blitt mye dyrere de siste årene og i mange tilfeller når prisene uopnåelige høyder for en vanlig amatørsamler. Sjeldne mineraler oppnår alltid en viss pris, men hvis ikke stuf ften har estetisk verdi, vil ofte prisen være moderat. Det meste av det som blir solgt er fra rundt 40 dollar og

og nedover i pris, men godt utkrystalliserte stuffer av sjeldne eller vakre mineraler kunne komme opp i tusener av dollar. Prisnivået for enkelte mineraler er ofte diktert av "mote-strømninger". Dette var særlig tilfelle for en rekke amerikanske lokaliteter, og mineraler fra populære lokaliteter. Hvor mye materiale som tilbys av et mineral fra en gitt lokalitet, er også av betydning. Dette har vært særlig tydelig med Mexikansk materiale, som Adamitt fra Durango. Stuffer som for et par år siden ville være uselgelige, oppnådde i år meget høye priser.

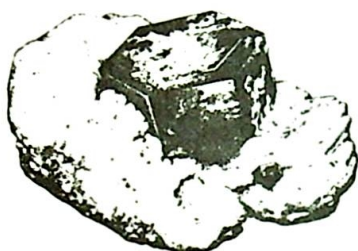
- HVILKE MINERALER LA DU SPESIELT MERKE TIL I ÅR?

Det er vanskelig å nevne spesielle mineraler og forekomster blant det overveldende utvalg som ble presentert i Tucson - og for norske samlere ville sikkert det meste vært nytt og ukjent. Blant de mineralene som det var mest interesse for der borte, kan nevnes en rekke pegmatittmineraler fra Brasil. Særlig klare blå og grønne Topaskrystaller av betydelig størrelse og fiolette krystaller av Herderitt fra Virgim de Lapa-Minas Geiras i Brasil var etterspurt og kostbare. Pegmatittområdene i Brasil produserer stadig meget gode mineralstuffer, men sjelden i et stort antall, slik at prisene gjennomgående er meget høye. Fra Thomas Mountain, Utah kom opptil cm-store dypt røde Beryll-krystaller dels på Rhyolitt-matrix. Boleitt-krystaller dels på matrix fra Mexico var billigere enn tidligere, mens de vakre Lazulitt-krystallgruppene, som det var mye av

Mørk blå boleitt på hvit leire med grønn brochantitt. Stufferen er 5,7 cm. Fra Amelia nær Boleo, Baja California Sur, Mexico.

for et par år siden, nærmest var borte. Fra Mexico var det dessuten mye gedigent sølv - dels trådsølv, dels krystaller, som en mineralhandler hadde klart å redde unna å bli smeltet til sølvbarrer. Plateformede, tynne Wulfenittkrystaller av dyp gul farge sammen med orange Mimetitt ble tilbudt i stort antall og tildels i meget vakre stuffer. Zeolitter og Apophyllitt fra Bombay-området i India er fortsatt tilgjengelig i større mengder og vil sikkert være det i mange år. På grunn av vanskelige driftsforhold er det imidlertid vanskelig med de virkelig vakre og uskadde stoffene, slik at disse ofte var meget dyre. Tsumeb-materiale var til stede hos de fleste forhandlere, men i mindre stuffer og med høyere priser enn tidligere. Ellers var det materiale fra en rekke forekomster i USA og fra Canada, Bolivia, Peru, Chile, Korea, Australia m.m.

t.h. Rød beryll, Thomas Mountains, Juab Co., Utah, USA

t.v. Purpur/blå herderitt, ca. 15 cm lang. Virgem da Lapa, Minas Gerais

- HVA HAR DU SELV KJØPT INN FOR VIDERESALG GJENNOM DETALJISTER I NORGE?

På Tucson-showet kjøpte jeg forholdsvis lite, det lønner seg nemlig oftest å kjøpe mineralene i det området de blir funnet. Mesteparten av det som tilbys på shows, er små partier og forskjellige stener. Det jeg er interessert i, er å kjøpe partier på mellom 50 og 200 biter av ett mineral fra en lokalitet. På showet kom jeg over et parti krystallinsk sølv, et parti med Celestit fra Michigan foruten en del enkeltstuffer av ulike mineraler.

Etter showet brukte jeg tre uker på å besøke 15 til 20 grossister på ulike steder i USA. Her samlet jeg sammen en ganske god kolleksjon av mineraler fra Mexico og Sydvest-USA.

På showet gjorde jeg også avtaler om levering av partier fra Peru, Australia og India.

- HVA ER DITT EGET FORHOLD TIL MINERALER -
ER DU SELV SAMLER ?

Jeg samler på selvsamlede stuffer - som det dessverre er blitt lite av i det siste - og på "tabber", dvs. stuffer jeg har kjøpt, som enten er svindel eller alt for dyre i forhold til kvaliteten. Av svindel kan jeg nevne en nydelig bestrålt "røkkvarts" og ett stk. blodgull limt på kvarts. Mesteparten av samlingen er selvsagt tilsalgs, hvis noen skulle være interessert.

Bortsett fra dette er jeg svak for stener som ligner på noe. Jeg har et dansende par på to agatskiver og en "hund med halsbånd" på et stykke Asuritt/Malakitt og et ansikt i svovelkis. Men jeg kan ikke drive som en vanlig mineralsamler og beholde de beste stoffene selv - da ville jeg raskt gå konkurs.

Bjørn Strømnes med en praktfull gipsstuff.

ER DET EGENTLIG ET MARKED FOR MINERALSTUFFER I NORGE -
AV EN SLIK KVALITET OG I ET SLIKT ANTALL SOM DU HAR TATT
INN FOR VIDERESALG ?

Det er ikke kommet så langt ennå at norske mineralsamlere representerer noe stort marked for mineralstuffer. Jeg håper at dette kan bedre seg når de nå blir tilbudt virkelig gode stuffer til en relativt rimelig pris. "Samlerstuffer" er generelt det vanskeligste å selge, fordi markedet er så uberegnelig. Det er dyrt både for mineralhandleren og for samleren å gjøre feil. For å unngå dette, kreves det kunnskaper og erfaring hos begge parter. Når det gjelder vakre mineraler som dekorasjonsgjenstander, vil det alltid være et visst marked også utenom de egentlige amatørgeologers rekker. Mye av mitt salg hittil har vært til forretninger, som benytter materialet til dekorasjoner eller som selger det videre til dette bruk. Blant gullsmedene vil det også alltid være marked for slepne steiner. Slipemateriell beregnet på det økende antall mennesker som har steinsliping som hobby, vil det alltid være etterspørsel etter. Alt i alt tror jeg det vil være mulig å arbeide som grossist med import av denne type materiale til Norge.
